

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris

CZU: 323.28+327(043.2)

BENCHECI MARCEL

**COMBATEREA TERORISMULUI CONTEMPORAN ȘI
CONSOLIDAREA SISTEMULUI DE SECURITATE
INTERNAȚIONALĂ**

**SPECIALITATEA 561.01 – TEORIA, METODOLOGIA ȘI ISTORIA
POLITOLOGIEI; INSTITUȚII ȘI PROCESE POLITICE**

Autoreferatul tezei de doctor în științe politice

CHISINAU, 2016

Teza de doctor a fost elaborată în cadrul Departamentului Științe Politice și Administrative a Facultății Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative a Universității de Stat din Moldova.

Conducător științific:

SOLOMON Constantin, doctor habilitat în politologie, profesor universitar

Referenți oficiali:

1. **JUC Victor**, doctor habilitat în politologie, profesor cercetător;
2. **SÎLI Vitalie**, doctor în drept, conferențiar universitar.

Componența Consiliului științific specializat:

1. **SACA Victor**, președinte, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar;
2. **BUCĂȚARU Igor**, secretar științific, doctor în științe politice, conferențiar universitar;
3. **ROȘCA Alexandru**, doctor habilitat în filosofie, academician;
4. **BARBĂNEAGRĂ Alexei**, doctor habilitat în drept, profesor universitar;
5. **CUȘNIR Valeriu**, doctor habilitat în drept, profesor universitar;
6. **EJOVA Cristina**, doctor în științe politice, conferențiar universitar.

Susținerea va avea loc la 07 septembrie 2016, ora 15.00 în ședința Consiliului Științific Specializat D 30.561.01 – 04 din cadrul Universității de Stat din Moldova, MD 2009, Chișinău, str. A. Mateevici, 60, blocul 4, auditoriul 222.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Moldova, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova și pe pagina web a Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare al Republicii Moldova (<http://cnaa.acad.md>).

Autoreferatul a fost expediat la 03 august 2016.

Secretar științific al Consiliului științific specializat,

doctor în științe politice, conferențiar universitar _____ **BUCĂȚARU Igor**

Conducător științific,

doctor habilitat în politologie, profesor universitar _____ **SOLOMON Constantin**

Autor _____ **BENCHECI Marcel**

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Terorismul ca pericol și amenințare la adresa securității (naționale, regionale și mondiale) s-a diversificat și a devenit global, iar riscurile adiacente lui sunt de natură politică, economică, socială, demografică, ecologică etc. Lumea globalizată la sfârșitul secolului XX – începutul secolului XXI s-a schimbat esențial la capitolele structura sistemului internațional, redimensionarea arhitecturii securității internaționale, amplificarea ponderii globale a actorilor nonstatali, descentralizarea monopolului aplicării violenței pe arena mondială, proliferarea amenințărilor și riscurilor. Acești, dar și alți factori au contribuit la reconfigurarea ordinii mondiale și la modificarea în diferită măsură a caracterului și nivelului de acțiune a unor agenți ai relațiilor internaționale.

Redimensionarea mediului de securitate actual, în special după destrămarea sistemului internațional bipolar și după atacurile teroriste din 11 septembrie 2001 din SUA – ce au generat criza relațiilor internaționale, prin reorganizarea organizațiilor internaționale de securitate și redefinirea conceptelor privind lupta împotriva terorismului internațional, cât și tendința factorilor de putere de a consolida influența structurilor de securitate în scopul asigurării unor poziții cât mai avantajoase în noua structură de securitate, determină actualitatea temei de cercetare.

Actualitatea temei de cercetare este determinată și de necesitatea de a studia terorismul ca risc și amenințare asimetrică, care în prezent se amplifică în intensitate și ca arie de manifestare, în special, începând cu anul 2014, când gruparea teroristă ISIS a anunțat înființarea Statului Islamic. Pe parcursul ultimilor doi ani această grupare teroristă și-a asumat organizarea unui șir de atacuri teroriste în Europa; a devastat Siria, provocând un conflict armat de proporții cu implicarea mai multor state din exterior. De asemenea, această grupare teroristă a declanșat criza refugiaților în Europa: peste 4 milioane de imigranți musulmani au pătruns pe continent. Admitem că printre aceștia se identifică sute de posibili fanatici-sinucigași, adepți ai radicalismului, iar recente atentate teroriste de la Paris și Bruxelles au confirmat această ipoteză. În acest context, prevenirea și contracararea terorismului constituie o prioritate actuală atât pentru instituțiile sistemului de securitate internațională din statele democratice, cât și pentru organizațiile internaționale de securitate. În conjunctura creată, serviciile speciale urmează să riposteze prompt provocărilor contemporane, determinate de era informațională, să-și consolideze performanța operațională și analitică prin utilizarea noilor instrumente de acțiune pentru prevenirea și combaterea mai multor riscuri, unul dintre cele mai grave fiind terorismul internațional.

Elaborarea unei astfel de lucrări este dictată atât de argumentele care se cer a fi invocate pentru aprecierea fenomenelor noi pe arena internațională, cât și de necesitatea de a redimensiona amenințările și riscurile la adresa securității și stabilității internaționale. Problemele globale nu pot fi soluționate eficient de către structurile internaționale specializate, soluționarea lor solicită conjugarea eforturilor tuturor statelor. De aceea, analiza problemei privind combaterea terorismului contemporan și al consolidării securității internaționale are o importanță nu doar teoretică, dar și practică, fapt care a și determinat tentația autorului pentru acest subiect.

Relevanța științifică a investigației este amplificată de redimensionarea componentelor securității, care nu este edificată numai pe elementele politice, militare sau geopolitice, dar și de natură nemilitară, incluzând aspecte economice, sociale, energetice, umanitare, științifice, ecologice. În această ordine de argumentare subliniem că actualitatea investigației noastre este determinată și de necesitatea de a pune în evidență atât realizările în acest domeniu, cât și erorile comise de cei care guvernează reformele, autorul oferind sugestii cu privire la lichidarea acestora.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei de cercetare.

Procesul combaterii terorismului și consolidării sistemului securității internaționale constituie subiectul de studiu a mai multor cercetări, diversitatea abordărilor teoretice și practice referindu-se la o gamă largă de probleme [3,4,5]. Or, studiile recente se axează, în temei, pe aspectele cognitive, empirice și axiologice ale problemei [6,7,19,8,17]. Un șir de autori precum W. Lippmann [19], B. Buzan, O. Weaver și J. De Wilde [1], H. Winkler, Anja H. Ebnother, Mats B. Hansson [21] se focusează pe analiza acțiunilor agențiilor abilitate pe palierul activităților cu profil antiteroriste; cercetarea adaptării diferitor agenții de stat la noile amenințări internaționale, cât și studiul actorilor nonstatali și implicarea acestora în combaterea terorismului, pe studiul securității realizat în funcție de natura amenințărilor, care se pot manifesta într-o varietate de contexte sau domenii exprimate.

O altă delimitare a cercetărilor științifice realizate în domeniul terorismului și securității ține de periodizarea istorică a conceptelor. Astfel, atentatele din 11 septembrie 2001 au marcat evoluția de la cercetarea „terorismului modern” la categoria științifică de „superterorism” sau „terorism catastrofic”, numit și „noul terorism” [7, p.8].

De rînd, cu studiile pe tematica securității și terorismului elaborate în ***Occident***, conotație aparte îl reprezintă cercetările elaborate pe acest palier în România, Federația Rusă și Republica Moldova.

Lucrările cercetătorilor din ***România*** înglobează o abordare complexă a fenomenelor terorismului și securității. Interesul mediului academic român în raport cu aceste subiecte denotă

tendința statului vizat de a se manifesta ca actor internațional important în asigurarea stabilității sistemului de securitate internațională și în combaterea problemelor globale ale contemporanietății, în special terorismul.

În acest sens remarcăm, contribuția în valorificarea raportului dintre securitate și terorism în edițiile coordonate de Constantin Moștoflei, publicate în perioada anilor 2001-2010, expunerilor științifice valorificate în Revista Academică Internațională „Studia Securitates”, editată în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu (România) începând cu anul 2006; cât și lucrările monografice ale cercetătorilor, precum: V. Diaconu, Gh. Văduva, Gh. Arădăvoaice, D. Iliescu, D. Niță, Cr. Bârnă, Ed. Kolodziej, L.A. Ghica și M. Zulean.

Și cercetările în domeniul terorismului elaborate în *Federația Rusă* au o conotație de ordin internațional. Evidențiem studiile autorilor preocupați de cercetarea aspectelor morale și politico-psihologice ale terorismului contemporan atât în plan teoretic, cât și practic, așa ca V. Fedorov, L.Skvortsov, D.Olishanski; lucrările în care terorismul internațional este examinat drept categorie juridico-internațională cu caracter politic, precum cele elaborate de E.Leahov, L.Modjorean; studiile în care problema terorismului internațional este abordată sub aspect juridic și criminologic, aparținând autorilor S.Beleaev V.Ustinov V.Petrișcev; investigațiile în care terorismul este tratat ca fenomen social-juridic, care reprezintă, în opinia lui G.Minicovscogo, V.Revin [24, p.87-89] și V.Bojco [22, p.72; 92-94] un concept-cheie, precum și studiile în care asigurarea securității este conceptualizată ca mijloc de eradicare a terorismului, cum ar fi articolul lui V.Iliin [23, p.35-49].

În *Republica Moldova* preocuparea de fenomenul terorismului este una reală, odată ce implicațiile sale negative, datorate prezenței conflictului transnistrean, a corupției, spălării de bani, traficului de droguri, ființe umane și armament, dețin un rol semnificativ în dezvoltarea terorismului internațional. În țara noastră, la etapa actuală cercetarea terorismului și a securității este realizată în cadrul centrelor academice și de cercetare, inclusiv prin organizarea diferitelor conferințe internaționale și naționale, mese rotunde, simpozioane internaționale, dar și publicații. Este vorba, despre astfel de instituții, precum: Academia de Științe a Moldovei, Academia de Poliție a MAI „Ștefan cel Mare”, Academia Militară „Alexandru cel Bun”, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Institutul de Relații Internaționale din Moldova, Institutul Național de Informații și Securitate, Centrul de Informare și Documentare NATO, Institutul Politici Publice, Asociația pentru Politică Externă, Institutul Politici și Reforme Europene, Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale IDIS Viitorul, Centrul Pro-Marshall în Republica Moldova etc.

În mod special, ținem să menționăm lucrările cercetătorilor V.Juc [11], A.Rusnac [13], V.Grosu [10], N.Pintilii, D.Cenușă, D.Ilașciuc, C.Ejova [7], Gh.Rusnac, V.Varzari, M.Mutu, Iu.Richicinski, O.Balan, R. Pleșca, V.Sîli [15], G.Gladchi, S.Cebotari etc.

Sinteza surselor bibliografice, raportată la starea de fapt existentă în aspect comparat cu alte state, ne determină să deducem că în Republica Moldova studiul securității ocupă un loc important în sistemul academic și științific autohton. Abordările tradiționale ale problemei privind securitatea identifică două aspecte legate cu terorismul – aspectul criminologic și terorismul ca amenințare la securitatea națională și internațională. La nivel național, cercetări privind influența terorismului asupra securității naționale și internaționale, analize și aprecieri ale politicii de securitate, ale mediului de securitate moldovenesc sunt formulate în lucrările autorilor Iu.Pîntea, P. Panainte [12], C.Solomon [17], V.Sacovici [25], V.Armașu [3,15], R.Gorincioi [9], O.Serebrian[14], V.Antonov [2], T.Busuncean [6] etc.

Problemele *principale de cercetare înaintate cu titlu de ipoteze de lucru* sunt:

1. Atacurile teroriste din 11 septembrie 2001 au modificat radical percepția asupra securității la nivel mondial, fapt prin care se impune consolidarea colaborării internaționale a statelor în domeniul combaterii terorismului.
2. La etapa contemporană se impune necesitatea stringentă întru evidențierea obiectivelor strategice de combatere a terorismului și de fortificare a sistemului de securitate internațională.
3. Rolul Republicii Moldova la combaterea terorismului în procesul securității internaționale are un caracter multidimensional, incluzând activități de consolidare a securității naționale, securizare a frontierelor naționale și de încadrare în sistemul securității internaționale.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul investigației rezidă în cercetarea complexă a aspectelor conceptual-teoretice și aplicative ale combaterii terorismului contemporan și ale consolidării sistemului de securitate internațională.

În vederea realizării obiectivelor de bază, autorul și-a consolidat eforturile spre soluționarea următoarelor obiective:

- realizarea unui studiu istoriografic detaliat al elaborărilor științifice edificatorii la tema cercetării, studiat direcționat spre cunoașterea și perceperea adecvată a problemei privind combaterea terorismului contemporan și consolidarea sistemului de securitate internațională;
- abordarea reperelor teoretico-metodologice de investigație a activităților de combatere a terorismului și de consolidare a securității internaționale;
- determinarea rolului sistemului de securitate internațională în asigurarea stabilității și combaterea terorismului contemporan;

- analiza și evaluarea impactului organizațiilor teroriste asupra consolidării sistemului de securitate internațională;
- studierea rolului Republicii Moldova în combaterea terorismului în procesul consolidării sistemului de securitate internațională;
- evidențierea aportului organelor securității statului Republica Moldova în combaterea terorismului;
- argumentarea necesității securizării frontierelor Republicii Moldova ca oportunitate de încadrare în sistemul internațional de securitate.

Suportul metodologic și teoretico-științific. Întru realizarea scopului și obiectivelor tezei autorul a valorificat principiile de bază ale metodologiei științei politice contemporane, și anume: *principiul științific, principiul cercetării interdisciplinare, principiul istorismului, principiul determinismului, principiul abordării sistemice.*

Principiul istorismului a permis elucidarea evoluției mecanismelor de combatere a terorismului și a metamorfozei sistemului de securitate internațională în rezultatul evoluției conjuncturii relațiilor internaționale. Acest principiu oferă câmp favorabil pentru cercetarea, pe de o parte, a contextului internațional, iar pe de altă parte, pentru determinarea legăturilor cauză-efect ale actelor teroriste, a tendințelor de transformare a actorilor securității internaționale, tratate diacronic.

Principiul determinismului a permis dezvăluirea cauzelor obiective care stau la originea atacurilor teroriste, elucidarea factorilor determinanți ai terorismului, cadrul instituțional-legal al consolidării sistemului de securitate internațională.

Principiul abordării sistemice cuprinde spectrul întreg de activități anti-teroriste, acestea însumând totalitatea politicilor, practicilor și mecanismelor ce se completează reciproc, aflându-se în raporturi de interconexiune și interdependență: sistemul securității internaționale fiind tratat ca o unitate alcătuită din elemente care se exprimă prin activități concrete.

În procesul de elaborare a lucrării, de asemenea, au fost folosite mai multe metode general-științifice și particular-științifice de investigație a activității de combatere a terorismului și a consolidării sistemului securității internaționale, unele dintre acestea fiind: *metoda comparativă*, care a contribuit la cercetarea organizațiilor teroriste raportate la diferite segmente spațiale; prin *metoda structural-funcțională* s-a identificat obiectivele strategice de combatere a terorismului contemporan; *metoda behaviorismului*, prin intermediul căreia a fost studiat comportamentul și atitudinea socială a teroriștilor; *metoda sistemică*, orientată spre analiza și proiectarea complexă a mecanismelor de combatere a terorismului. Au fost folosite, de asemenea, *metoda analizei și sintezei, metoda inducției și deducției, metoda analogiei, analiza*

conținutului documentelor, content analiza presei, analiza evenimentelor. În rezultat, a fost realizat un studiu interdisciplinar determinat de tangența mai multor științe - istoriei, științelor politice și relațiilor internaționale.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute. Prezenta teză de doctorat constituie o cercetare științifică actuală, complexă și bine sistematizată a problematicii combaterii terorismului și consolidării sistemului de securitate internațională.

- reprezintă primul studiu amplu interdisciplinar în Republica Moldova privind analiza combaterii terorismului contemporan și a consolidării sistemului securității internaționale;
- sunt expuse sintezei conceptele contemporane privind combaterea terorismului și asigurarea securității internaționale;
- este evaluat impactul organizațiilor teroriste asupra sistemului de securitate internațională;
- se realizează o analiză amplă privind obiectivele strategice de combatere a terorismului contemporan și de fortificare a sistemului de securitate internațională;
- este analizată și argumentată contribuția Republicii Moldova la combaterea terorismului în procesul de consolidare a sistemului de securitate internațională.

Noutatea științifică și valoarea tezei sunt determinate de scopul și obiectivele ei, de rezultatele, concluziile formulate și recomandările înaintate privind combaterea terorismului și consolidarea sistemului de securitate internațională.

Semnificația teoretică a lucrării constă în elaborarea cadrului conceptual-metodologic necesar realizării investigațiilor științifice racordat la realitățile în evoluție și la tendințele de dezvoltare a științei, fiind propusă o nouă construcție de cercetare a sistemului de securitate. Este evidențiat rolul organizațiilor internaționale în contextul în care acestea au devenit actori principali, în procesul de consolidare a securității internaționale, dar și formatori de sistem. Astfel, lucrarea poate constitui punct de reper în elaborarea strategiilor de combatere a terorismului contemporan și de consolidare a sistemului de securitate internațională.

Valoarea aplicativă a lucrării. Sub aspect aplicativ, investigația a finalizat cu elaborarea unui studiu de factură interdisciplinară menit să contribuie la elucidarea pericolului internațional al terorismului contemporan și la combaterea acestui flagel.

Materialele tezei au o importanță de ordin didactic. Acestea pot fi utilizate la predarea cursurilor normative și speciale ținute la Facultățile de Istorie; Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative, în procesul de instruire a licențiaților, masteranzilor și doctoranzilor în cadrul instituțiilor de învățământ superior.

Studiul poate fi util în procesul de elaborare a literaturii didactice pentru învățământul universitar, a lucrărilor de sinteză în domeniul istoriei, politologiei, relațiilor internaționale, poate

fi de real folos profesorilor, studenților, liceenilor, politicienilor, tuturor celor care se interesează de problemele securității internaționale.

De asemenea, materialele tezei pot fi utilizate de către angajații organelor de securitate și funcționarii publici ca suport pentru elaborarea politicii naționale de securitate și apărare. Recomandările sunt argumentate și sunt cu atât mai valoroase, cu cât autorul prezentului studiu nu este un simplu observator al evenimentelor, ci un participant direct și avizat, activând pe parcursul a 14 ani în subdiviziunile specializate în combaterea terorismului din cadrul Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, inclusiv în cadrul Centrului Antiterorist.

Aprobarea rezultatelor științifice. Investigația se înscrie în direcțiile de cercetare aprobate de Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe a Moldovei și de Senatul Universității de Stat din Moldova.

Lucrarea a fost elaborată în cadrul Departamentului Științe Politice și Administrative a Facultății Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative a Universității de Stat din Moldova.

Subiectele puse în discuție, compartimentele principale, concluziile și recomandările formulate în teză au fost prezentate în cadrul a 14 conferințe științifice naționale și internaționale, printre care: Ședința a II-a a conducătorilor (șefilor subdiviziunilor) Centrelor Naționale Antiteroriste ale statelor ce fac parte din CSI (25-26 martie 2009, Moscova); Sesiunea internațională de comunicări științifice „Științe politice, relații internaționale și studii de securitate”, Sibiu (România), Universitatea „Lucian Blaga” 2010, 2011, 2012, 2013; Conferința internațională „Republica Moldova: două decenii pe calea democrației și independenței”, Iași, (România), 2009; Conferința științifică internațională „Societatea contemporană în viziunea tinerilor cercetători: provocări, contribuții, perspective”, Chișinău, 2010, 2011, 2012; Conferința științifică a masteranzilor și doctoranzilor „Cercetare și inovare – perspectiva de evoluție și integrare europeană”, Chișinău, 2009; Conferința științifică „Dezvoltarea cercetării științifice, promovarea și cultivarea creativității și a inovării în procesul instruirii academice”, Chișinău, 2010, 2011, etc.

Publicații la tema tezei. Rezultatele cercetării au fost expuse în 22 de articole și rezumate științifice, în publicații periodice și reviste științifice atât în Republica Moldova, cât și în România, Federația Rusă, Republica Polonia.

Volumul și structura tezei. Teza este constituită din adnotări (în limba română, engleză și rusă), lista abrevierilor utilizate în teză, introducere, trei capitole, opt paragrafe, concluzii generale și recomandări, bibliografie, anexe, declarația privind asumarea răspunderii, CV-ul autorului.

Cuvinte-cheie: Republica Moldova, organele securității statului, combaterea terorismului, sistemul securității internaționale, terorism, mediul internațional, organizații internaționale de securitate, organizații teroriste, securizarea frontierelor, atacuri teroriste.

CONȚINUTUL TEZEI

În **INTRODUCERE** se pune în evidență actualitatea și importanța problemei abordate, scopul și obiectivele tezei de doctorat, noutatea științifică a rezultatelor obținute, problema științifică importantă soluționată, semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor științifice și sumarul compartimentelor tezei.

În capitolul 1 **ABORDĂRI CONCEPTUAL-TEORETICE DE INVESTIGAȚIE A TERORISMULUI ȘI A SISTEMULUI DE SECURITATE INTERNAȚIONALĂ** se realizează un studiu detaliat asupra materialelor științifice publicate în țară și peste hotare, dedicate problemelor privind combaterea terorismului contemporan și consolidării sistemului de securitate internațională. De asemenea, se analizează reperele teoretico-metodologice de cercetare a terorismului contemporan și a securității internaționale.

Analiza publicațiilor științifice în domeniu ne oferă o imagine de ansamblu asupra istoricului conceptelor terorism, care este considerată o problemă globală a contemporaneității, dar și a celui de securitate, care a condus, de asemenea, la evoluția ideii de sistem al securității internaționale și cercetării mecanismelor de combatere a terorismului.

Începutul noului mileniu este caracterizat de trăsături distincte ce afectează sistemul securității internaționale, conflictele etnice și religioase, sărăcia, pretențiile hegemoniste a unor state, reprezentând riscuri majore pentru escaladarea atacurilor teroriste în lume, resuscitează actualitatea studiului științific al terorismului. Cercetarea istoriografică ne-a permis să evidențiem existența unui cadru epistemologic consistent al istoriografiei domeniului cercetat. Deși, definițiile terorismului reflectă în special percepțiile și atitudinea savanților și oficialilor occidentali, varietatea surselor bibliografice utilizate ne oferă un suport factologic bogat. Analiza literaturii de specialitate la tema tezei de cercetare ne permite să afirmăm că, deși aceasta face referință la factorii consolidării sistemului de securitate internațională și diverselor motive care pot determina actele teroriste, cât și măsurile necesare de combatere a acestora, fiind substanțiale și diversificate, nu este destul de concludentă.

Sursele bibliografice autohtone necesită o completare la multe dintre subiectele abordate în lucrare. În literatura de specialitate autohtonă se atestă o abordare mai mult practică a subiectelor de referință, decât una teoretico-cognitivă, vizând în special elaborarea și implementarea politicilor de securitate și apărare ale Republicii Moldova în contextul strategiilor de combatere a amenințărilor teroriste în lume și de asigurare a securității în țara noastră. Acest

fapt demonstrează că subiectul combaterii terorismului contemporan și al consolidării sistemului de securitate internațională este de o actualitate importantă în lumea academică.

În baza studierii cadrului conceptual-teoretic am sistematizat diferite viziuni, abordări științifice a securității internaționale, sistemului securității internaționale, combaterea terorismului. Pentru a adapta strategiile actorilor de securitate este importantă o definiție comună a ceea ce reprezintă terorismul. Analiza conceptelor cu referire la terorism denotă aspectul dualist, diametral opus și controversat, cât și conotația emoțional negativă a acestui fenomen, ceea ce este principalul impediment în formularea unei definiții larg acceptate. Menționăm, că definiția terorismului reprezintă un demers subiectiv, puternic influențat de cel care o formulează, un astfel de concept nefiind util în combaterea la nivel internațional a acestui fenomen.

Interesul științific asupra terorismului a marcat o redirecționare și diversificare după atentatele teroriste din SUA de la începutul secolului XXI, pînă la acel moment observîndu-se o neglijare a riscului terorismului. Pînă atunci terorismul, traficul de armament și materiale nucleare, crima organizată, traficul cu ființe umane erau tratate ca probleme separate. Noul mediu de securitate internațională face legătura între acestea, identificînd aceleași rețele pentru activități diferite. Autorii lucrărilor consacrate terorismului au stabilit că este importantă precizarea cât mai exactă în plan național și internațional a terorismului, a rețelilor și organizațiilor teroriste, în vederea delimitării distincte de alte acțiuni care nu sunt teroriste, chiar dacă apelează la forme violente de acțiune sau de reacție.

Conceptul sistemul de securitate internațională este abordat intens în perioada actuală, în special după căderea comunismului și intensificarea pericolului terorismului internațional, cunoscînd o continuă transformare și fiind reflectate în publicațiile științifice la diferite niveluri, diverse întruniri științifice, simpozioane etc. Acest concept este extins conform modificărilor survenite în studiul relațiilor internaționale, reflectînd schimbarea în realitățile practice ale securității, completată pe lîngă conotația militară cu multitudinea de factori care influențează acest fenomen. Analizînd termenul de securitate internațională, în lucrare se identifică trei elemente principale ale acesteia - considerarea statelor ca obiecte de referință, dat fiind faptul că ele constituie cadrul ordinii și cea mai înaltă formă de guvernare; condițiile sistemice în care evoluează statele determină securitatea internațională (securitatea fiecărui stat constituie o problemă, care nu poate fi luată în considerare decât în raport cu ale celorlalte); securitatea este nu doar o problemă de relaționare, ci și una care nu poate cunoaște decât soluții temporare – relațiile dintre state fiind de o natură competitivă.

Cercetarea și elaborarea definiției de sinteză a sistemului de securitate internațională a permis să constatăm că actorii și factorii care influențează securitatea internațională sunt foarte

importanți pentru stabilitatea acestui sistem. În aspect practic, sistemul de securitate internațională suportă în prezent o serie de modificări, în dependență de strategiile alianțelor politico-militare existente în prezent, interesele economice și financiare ale diferitor state care constituie organizațiile internaționale de securitate, în vederea promovării intereselor naționale de securitate, cadrul organizatoric al acestor entități adaptându-se la noul context geopolitic și geostrategic mondial.

În capitolul 2, ***CONTRACARAREA TERORISMULUI CONTEMPORAN – IMPERATIV AL CONSOLIDĂRII SISTEMULUI DE SECURITATE INTERNAȚIONALĂ*** alcătuit din trei subcapitole, accentele sunt plasate pe identificarea aspectelor analitice și critice a terorismului contemporan ca sursă de pericol pentru sistemul securității internaționale; analiza rolului organizațiilor internaționale de securitate în combaterea terorismului; obiective strategice și mecanisme de combatere a terorismului contemporan și consolidării sistemului de securitate internațională, constituie subiectele acestui capitol.

Contracararea terorismului contemporan ca imperativ al consolidării sistemului de securitate internațională se desfășoară în condițiile sporirii complexității acestui fenomen, datorat extinderii intereselor geostrategice ale diferitelor state, ceea ce duce la globalizarea riscurilor și amenințărilor la adresa stabilității globale. Analiza aspectului instituțional-funcțional al procesului de consolidare a sistemului de securitate internațională a scos în evidență necesitatea intensificării activității comune a statelor și organizațiilor internaționale de securitate, concomitent cu afirmarea unui potențial grad de pericolozitate a amenințărilor și provocărilor expuse la adresa securității, unde utilizarea puterii militare nu mai poate garanta combaterea acestora, soluționarea conflictelor sau managementul consecințelor.

Aspectul funcțional al consolidării sistemului de securitate internațională relevă necesitatea implementării unor tactici și strategii de combatere a terorismului bazate pe rețea, prin luarea în considerare a tuturor dimensiunilor organizațiilor teroriste actuale. Accente importante necesită a fi plasate pe combaterea indirectă a terorismului prin prevenirea conflictelor și gestionarea crizelor, pe controlul armamentelor și dezarmare, pe sporirea încrederii populației în organisme naționale și internaționale ce asigură securitatea, pe cooperarea în plan economic, cultural, umanitar, ecologic etc., în mod special în contextul modificării și extinderii metodelor și formelor terorismului, a activității organizațiilor teroriste.

Analiza organizațiilor teroriste actuale a scos în evidență tendințele de unificare a acestora atât la nivelul operațional prin suport logistic reciproc, cât mai ales la nivelul conducerii strategice, prin elaborarea de strategii coordonate. O altă tendință periculoasă o reprezintă restructurarea „organigramei”: trecerea de la grupări bine localizate, organizate în jurul unei anumite baze teritoriale sau regionale, susținute uneori de state-sponsor, la rețele internaționale,

delocalizate de teroriști. Acestea apelează tot mai frecvent la surse alternative de finanțare, inclusiv la sponsorizare privată, trafic de droguri și armament, crime transfrontaliere și comerț ilegal. Datorită disponibilității de a forma alianțe practice conjuncturale, a sporit și caracterul imprevizibil al acțiunilor pe care le coordonează, precum și capacitatea acestora de a comite acte de violență extremă. Acțiunile violente ale Statului Islamic în Siria sunt o confirmare elocventă a celor enunțate.

Terorismul contemporan afectează grav sistemul securității internaționale, din care cauză actorii acestui sistem trebuie să-și asume responsabilitatea implementării tacticilor și strategiilor invocate. În acest sens importanță deosebită are renunțarea la aprecierea terorismului conform dublelor standarde. Terorismul nu trebuie privit ca o formă de luptă pentru eliberarea națională sau ca o politică internă a statului. Evaluând sub aspect politic, juridic și operativ fenomenul terorism, trebuie să se excludă dublul standard, distincția axându-se pe faptul că terorismul constituie infracțiune și nu modalitate de acțiuni militare; deci teroriștii trebuie considerați infractori, indiferent de faptul cum se autoproclamă.

Criteriul clasificării statelor în state sponsor și state teroriste în funcție de gradul de implicare în terorismul internațional este unul relativ și problematic, deoarece se poate transforma în armă politică utilizată de către state pentru a-și descrie astfel adversarii sau de către organizațiile teroriste pentru a-și motiva acțiunile teroriste la adresa statelor rivale. Confruntările cu statele implicate în promovarea terorismului internațional ar putea reflecta conflictele de interese pe arena internațională dintre state și superputeri, alianțe și ligi de state, grupuri și organizații diverse.

Aspectul instituțional al consolidării sistemului de securitate internațională este caracterizat de necesitatea intensificării eforturilor de cooperare a tuturor elementelor componente ale sistemului de securitate internațională, în special a statelor și organizațiilor internaționale de securitate, eforturile fiind direcționate spre prevenirea, cunoașterea, identificarea și contracararea acțiunilor care ar putea genera pericole la adresa sistemului. În acest sens, statele naționale au recurs la crearea unor organizații internaționale de securitate care pe baza unor principii, norme și instrumente specifice să poată realiza cooperarea și înțelegerea dintre actorii internaționali.

Organizațiile internaționale de securitate expuse analizei în acest capitol, ca elemente ale sistemului de securitate internațională, asigură securitatea colectivă, protejează securitatea națională și consolidează în mod continuu securitatea internațională prin dialog și cooperare. Considerăm că organizațiile internaționale de securitate trebuie să abordeze în comun și mult mai bine coordonat terorismul ca fenomen. Extinderea neîntârziată a cooperării, prin intermediul

structurilor existente pune în dificultate grupările teroriste și asigură eficacitatea prevenirii și combaterii acțiunilor acestora.

În raport cu amenințările emantate din partea organizațiilor teroriste, sistemul securității internaționale poate răspunde prin trei obiective strategice:

- asigurarea stabilității și bunei guvernări la nivel de state și în vecinătatea imediată. Aceasta va implica extinderea zonei de securitate, statele din această zonă fiind asigurate că sunt bine guvernate. Acest obiectiv presupune, totodată, continuarea și consolidarea eforturilor entităților naționale și internaționale de a se implica în soluționarea conflictelor etnice, religioase, teritoriale ce sporesc riscul terorismului contemporan;

- crearea unei ordini internaționale bazate pe un sistem de securitate eficace. Într-o lume caracterizată de globalizare și amenințată de terorism, securitatea și prosperitatea depind de eficacitatea acestui sistem. De aceea, unul dintre obiectivele sistemului de securitate internațională trebuie să fie dezvoltarea unei societăți internaționale puternice, în care să existe instituții internaționale eficiente, în care să fie stabilită ordinea internațională bazată pe respectarea legilor, în primul rând a principiilor înscrise în Carta Organizației Națiunilor Unite. Calitatea societății internaționale depinde de calitatea guvernelor ce o conduc. Cea mai bună apărare pentru securitatea internațională ar fi asigurată de existența unei lumi formate din state democratice bine conduse și a unei economii mondiale prospere. De aceea, buna guvernare, combaterea corupției și a abuzului de putere, instaurarea domniei legii și protejarea drepturilor omului sunt cele mai bune mijloace de consolidare a stabilității internaționale;

- pregătirea unor riposte la amenințările de tip nou, inclusiv la războiul hibrid utilizat de Federația Rusă în Ucraina. Identificarea unor răspunsuri la noile amenințări trebuie să pornească de la faptul că acestea survin adesea la mari depărtări, sunt mai dinamice și mai complexe. De aceea, liniile de apărare vor trebui să se afle de multe ori în străinătate.

Caracterul dinamic al răspunsurilor la noile amenințări va necesita plasarea accentelor pe prevenirea crizelor și a amenințărilor, iar cel complex va necesita soluții pe măsură, care vor include controlul exporturilor, presiunile economice, politice sau chiar militare. Sistemul actual al securității internaționale dispune de toate aceste instrumente pentru adoptarea unor astfel de soluții complexe.

Actualului sistem de securitate internațională îi sunt caracteristice sporirea și diversificarea tipului de actori de securitate. Astfel apar noi actori statali cu valietăți globalistice, dar și actori transnaționali de insecuritate de genul grupărilor teroriste, mișcărilor religioase sau etnice. Tendința de reformare, dinamizare și extindere a organizațiilor responsabile astăzi de securitatea internațională – ONU, NATO, UE, OSCE etc. – trebuie să fie însoțite de transformări și negocieri ale principalelor aranjamente de securitate.

În capitolul 3, **CONTRIBUȚIA REPUBLICII MOLDOVA LA COMBATEREA TERORISMULUI ȘI CONSOLIDAREA SISTEMULUI DE SECURITATE INTERNAȚIONALĂ** care este constituit din trei subcapitole ce investighează pe larg aspectele legate de evoluția evenimentelor din domeniul de interes al Republicii Moldova, necesitatea redimensionării și redirecționării politicii de securitate și apărare, care trebuie proiectată în vederea promovării intereselor și obiectivelor țării noastre, cât și în cadrul organizațiilor internaționale de securitate.

Pentru ca Republica Moldova să-și poată promova și apăra interesele naționale, într-o lume în care riscurile și amenințările la adresa statelor naționale nu mai au frontiere, statul are ca prioritate să se integreze în structurile de securitate, singurele în măsură să identifice pericolele la adresa securității internaționale. Aceasta deoarece anume în structurile de securitate statele naționale și alte organizații pot să contribuie cel mai bine la stabilirea normelor ce trebuiesc respectate de către toți actorii internaționali.

Regiunea în care se încadrează Republica Moldova, România și Ucraina se confruntă cu o serie de probleme de securitate, unele dintre ele putând deveni un pericol pentru stabilitatea regiunii. Abordarea acestora nu este datoria unei singure țări și nici nu poate fi atâta vreme cât probleme ca traficul de persoane, mașini, arme, droguri depășesc efectiv frontierele unui stat. Fiecare stat se ghidează după propria sa metodă de lucru, cercetare și supraveghere, însă, datorită complexității problemelor din această regiune, procesul de elaborare a unor proceduri comune de lucru trebuie continuu amplificat. Instrumentul principal pentru asigurarea securității naționale se preconizează a fi cooperarea internațională, iar rolul instituțiilor Republicii Moldova și importanța efortului pe plan intern în asigurarea securității naționale nu sunt definite. Cu toate că între Republica Moldova și vecinii săi au fost semnate documente bilaterale care reglementează și încurajează cooperarea lor reciprocă, persistă o discrepanță între cadrul juridic și situația reală, în sensul că numeroase prevederi importante rămân și astăzi la nivel declarativ.

În vizor au fost puse subiectele securizării frontierelor Republicii Moldova ca oportunitate de încadrare în sistemul securității internaționale. Prin urmare, necesitatea securizării frontierelor Republicii Moldova este dictată de doi factori: pe de o parte din cauza diferendului transnistrean autoritățile de la Chișinău nu controlează o porțiune din hotarul administrativ cu Ucraina, fapt ce implică riscuri majore asupra securității naționale, gen separatismul, crima organizată, traficul de armament și droguri, migrația ilegală, terorismul, iar pe de altă parte țara noastră se află în imediata vecinătate cu Uniunea Europeană, fapt ce necesită o continuă securizare a frontierelor conform criteriilor europene.

Poziția geografică a Republicii Moldova, prezența conflictului transnistrean, zonă unde autoritățile legale nu au control frontalier și unde este prezent un risc deosebit al migrației

ilegale, traficul cu armament și stupeficante, precum și evoluția terorismului internațional, reprezintă o permanentă sursă de risc în adresa securității naționale, cu impact asupra protecției sistemului de securitate internațională. În contextul priorității externe de integrare europeană a țării noastre o pregnantă importanță o are securizarea frontierelor Republicii Moldova.

În rezultatul analizei aportului organelor securității statului Republica Moldova în combaterea terorismului, autorul ajunge la concluzia că în prezent conform actelor legislative în vigoare sistemul organelor securității statului este mult mai restrâns, decât cel al organelor abilitate cu combaterea terorismului. Mai mult ca atât, Consiliul Suprem de Securitate, care ar trebui să fie coordonatorul reformelor în sistemul de securitate al țării, continuă să rămână nereformat, entitate în mare parte cu funcții consultative, acțiuni manifestate prin lipsa atribuțiilor funcționale de a lua decizii deliberative și fără expertiza corespunzătoare în domeniu, fapt ce ar permite implicarea efectivă în luarea deciziilor corecte de conducerea statului. În componența Consiliului Suprem de Securitate sunt incluși și lideri ai partidelor politice aflate la guvernare, fapt ce duce la o politizare excesivă a politicii de securitate și apărare, deciziile luate în mare parte fiind imparțiale. În acest sens autorul consideră necesar asigurarea acțiunii integrate a tuturor instituțiilor cu responsabilități pe palierul asigurării securității naționale.

Existența unui dialog viabil între toate componentele societății presupune instituirea unui schimb eficient de informații în vederea promovării măsurilor antiteroriste și cultivării atitudinii de respingere a ideologiilor teroriste și extremiste. Actualitatea elaborării unei asemenea strategii este determinată de necesitatea stabilirii unor principii și forme de conlucrare eficientă între Centrul Antiterorist, ca subunitate a SIS abilitată cu coordonarea măsurilor de prevenire și combatere a terorismului, și societatea civilă. Astfel, odată cu antrenarea cetățenilor în lupta pentru demascarea terorismului, cu informarea corectă și la timp a acestora de către Serviciul de Informații și Securitate va deveni posibilă edificarea unei autentice culturi de securitate în țară.

Republica Moldova este o entitate importantă a sistemului de securitate internațională. Rolul acesteia va crește, însă, în urma asigurării stabilității politice interne a țării, lichidării corupției, asigurării ordinii sociale și diminuării tendințelor separatiste. Soluționarea problemelor actuale ale securității presupune o participare activă în crearea sistemului internațional de securitate colectivă, o atenție deosebită fiind acordată colaborării bilaterale și multilaterale în domeniul militar în baza principiului egalității priorităților, relațiilor în sfera politico-militară cu statele vecine, cu alte țări și grupe de state.

Concluziile și recomandările însumează cele mai relevante realizări ale acestui studiu sub forma de concluzii fundamentale, dar și eventuale soluții și recomandări cu scopul surmontării unor probleme identificate pe parcursul realizării cercetării.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Problema științifică soluționată în domeniul științelor politice și studiilor de securitate constă în elaborarea unei viziuni conceptuale detaliate privind combaterea terorismului contemporan și a consolidării sistemului de securitate internațională, în evidențierea impactului organizațiilor teroriste asupra sistemului de securitate internațională, a obiectivelor strategice de combatere a terorismului contemporan și de consolidare a sistemului de securitate internațională, în reliefa contribuției Republicii Moldova la combaterea terorismului, precum și în elaborarea unor concluzii și recomandări utile întru eficientizarea funcționării sistemului de securitate internațională și combaterii terorismului contemporan.

Soluționarea acestei probleme a necesitat studierea priorităților de consolidare a sistemului de securitate internațională, inclusiv a celui național, a condiționat identificarea importanței combaterii terorismului ca factor de risc și amenințare în adresa securității globale. Prin aceasta se confirmă ipotezele formulate și faptul că cea mai eficientă soluție de ameliorare a situației este amplificarea colaborării serviciilor speciale în lupta împotriva terorismului contemporan la nivel, național, regional și internațional.

Ideile științifice care au fost expuse în lucrare sunt rezultatul activității autorului pe parcursul a opt ani, acestea fiind elucidate în 22 publicații științifice, prezentate la 14 conferințe naționale și internaționale.

Analiza problemei de cercetare ne-a permis să formulăm următoarele **concluzii**:

1. Cercetarea aspectului istoriografic a oferit o imagine de ansamblu asupra istoricului combaterii terorismului contemporan și consolidării sistemului de securitate internațională. În rezultatul analizei istoriografiei problemei am constatat că în condițiile tendințelor actuale de consolidare polarizată a sistemului de securitate internațională studiile despre terorism se axează în mod prioritar pe măsurile contrateroriste decât pe cele de prevenire a atacurilor teroriste. În Republica Moldova subiectul combaterea terorismului contemporan este insuficient analizat în mediul academic. Prin urmare, studiul în cauză va contribui la o schimbare calitativă a percepției fenomenului de comunitatea academică din Republica Moldova.
2. Analiza aspectelor conceptual-teoretice de abordare a combaterii terorismului contemporan și a consolidării sistemului de securitate internațională a permis determinarea conceptuală a problemei de studiu și a contribuit la evidențierea aspectelor ce caracterizează combaterea terorismului contemporan. Caracterul interdisciplinar al tezei a permis utilizarea unor metodologii complexe, cu aplicarea studiilor bibliografice, istoriografice, conceptual-

teoretice și analitico-aplicative privind combaterea terorismului și consolidarea sistemului de securitate internațională.

3. Sistemul actual al securității internaționale este marcat de o serie de factori ce îl destabilizează și amplifică terorismul, cum ar fi: susținerea acordată din partea unor state fundamentaliste și organizații nonguvernamentale unor structuri teroriste; tranziția spre multipolarism – cu pretențiile Federației Ruse de a ocupa un loc aparte - în care statele naționale, grupurile de state, organizațiile nonguvernamentale și cele internaționale încearcă să ocupe o poziție cât mai favorabilă; accesul unor structuri teroriste la sistemul informațional global, la resurse umane, materiale și financiare; dezechilibrele demografice și tendința de migrare a populațiilor din țările sărace spre cele bogate; amplificarea terorismului și separatismului, intoleranței sau xenofobiei și degenerarea acestora în acțiuni violente; manifestarea fenomenului globalizării, în condițiile inexistenței unor norme, principii și instrumente pentru reglementare și control.
4. În rezultatul analizei terorismului contemporan ca sursă de pericol pentru sistemul de securitate internațională conchidem că organizațiile teroriste ca componentă a fenomenului terorism și ca entități paramilitare care ocupă teritoriul unor state slabe, fără a depinde de acesta, precum Statul Islamic sau Al-Qaida, au devenit o problemă majoră pentru relațiile internaționale. Organizațiile teroriste au reușit să realizeze modificări fundamentale în dinamica relațiilor internaționale, dar și să provoace conflicte armate în Siria, Afganistan și Irak. Astfel de grupări non-statale sunt puternic dispersate teritorial, lipsite de armate vizibile și au un impact uneori decisiv asupra politicilor statale. Totodată, în cazul războiului asimetric împotriva terorismului, confruntările au loc nu pentru teritorii propriu-zise, ci pentru influență culturală, economică, politică, religioasă și controlul resurselor energetice dependente de poziționarea geografică. Marile puteri nu au fost pregătite pentru un război asimetric, pentru că nu l-au anticipat la nivel strategic și politic. Dacă până nu demult teroriștii în mare parte erau cetățeni ai statelor musulmane sau din regiuni separatiste, în ultimul timp se observă tendința europenilor nemusulmani care sunt convertiți la islam să participe în favoarea organizațiilor teroriste, pentru Statul Islamic, spre exemplu.
5. În baza studierii rolului organizațiilor internaționale de securitate în combaterea terorismului, am constatat că cadrul organizatoric al organizațiilor internaționale de securitate se adaptează la noul context geopolitic și geostrategic internațional, caracterizat prin modificările pe care le suportă actualul sistem al securității internaționale și prin necesitatea sporirii rolului structurilor de securitate (ONU, NATO, UE, OSCE) în prevenirea, gestionarea crizelor și terorismului. În cadrul mediului internațional se observă apariția încă a doi poli de putere angajați în arealele geografice delimitate de Uniunea

Europeană: Federația Rusă, datorită pretențiilor sale teritoriale și China, care, datorită ritmului înalt de creștere economică, ar putea da o altă dimensiune puterii sale militare. Organizațiile internaționale tind să preia elemente ale securității, fenomen care se va accentua în viitorul apropiat. Pentru ca statele să poată promova și apăra interesele naționale, într-o lume în care riscurile și amenințările la adresa acestora nu mai au frontiere, ele sunt obligate să se integreze în structurile de securitate, singurele în măsură să identifice pericolele la adresa securității internaționale. În aceste structuri, statele naționale și alte organizații pot să contribuie cel mai bine la stabilirea normelor ce necesită a fi respectate de toți actorii internaționali și să identifice pârgghiile necesare prin care să asigure stabilirea și cooperarea internațională.

6. Elaborarea obiectivelor strategice și a mecanismelor de combatere a terorismului contemporan ne-a impulsionat să concluzionăm oportunitatea analizei și monitorizării continue a tuturor amenințărilor și riscurilor de natură teroristă sau a celor care pot facilita desfășurarea de acțiuni teroriste, accentul fiind plasat pe latura preventivă, astfel ca fenomenul să fie ținut sub control, nu să se aștepte situația de a interveni prin ripostă contrateroristă. Un prim obiectiv de protecție antiteroristă îl constituie cunoașterea detaliată a acestui fenomen, depistarea premiselor ce îl generează și identificarea mecanismelor de influență asupra acestora. În acest sens, un mijloc eficient de combatere a terorismului îl reprezintă cultura de securitate și conștientizarea pericolului din partea societății civile. Nivelul culturii de securitate în lume este diminuat, la nivelul cetățenilor percepția unor categorii de securitate fiind superficială. Atacurile teroriste de la Paris din noiembrie 2015 au accentuat în mod repetat obligativitatea cetățenilor de a se preocupa de ceea ce provoacă șoc în jurul lor, de sporirea solidarității și coeziunii societale, de remarcarea acțiunilor cu caracter suspect ce se produc în imediata apropiere și de informarea oportună a reprezentanților structurilor abilitate cu combaterea terorismului. Indiferența sau neimplicarea societății civile în raport cu fenomenul terorism reprezintă unul dintre cele mai înalte riscuri ale secolului XXI.
7. Analiza securității naționale a Republicii Moldova a permis să conchidem că de facto la ora actuală cadrul conceptual juridic național cu privire la asigurarea securității și combaterea terorismului este unul incomplet, cu deficiențe de claritate reciprocă, actele normative în domeniu fiind elaborate în perioada diferitelor guvernări, unele dintre care cu opțiuni contradictorii pe palierul prevenirii și combaterii terorismului, aflate în competiție și divergență. Proiectele legislative sunt adoptate, uneori, fără a fi puse în discuții în mod detaliat, purtând un caracter profund politic.

8. Cercetarea securizării frontierelor Republicii Moldova ca oportunitate de încadrare în sistemul de securitate internațională a permis să constatăm că terorismul, prin multitudinea de metode și mijloace pe care le aplică, prin efectele pe care le generează, nu poate fi exclus ca amenințare la adresa securității Republicii Moldova. Unele amenințări și riscuri de securitate se materializează în interiorul statului, dar originea lor este externă. Din aceste considerente, se apreciază că amenințări majore de natură teroristă la adresa Republicii Moldova nu pot fi decât conjuncturale și tranzitorii.
9. În rezultatul analizei detaliate a principalelor forme și metode de combatere a terorismului de către organele securității ale Republicii Moldova concluzionăm că, în prezent, conform actelor legislative în vigoare, sistemul organelor de securitate ale statului este unul mult mai restrâns, decât cel al organelor abilitate cu combaterea terorismului. În opinia noastră, Consiliul Suprem de Securitate, care ar trebui să fie coordonatorul reformelor în sistemul de securitate al țării, continuă să rămână nereformat, neavând atribuții în luarea deciziilor deliberative și fără expertiza corespunzătoare în domeniu, fapt ce împiedică să contribuie efectiv la luarea deciziilor corecte de către conducerea de vârf a Republicii Moldova. Din componența acestei instituții fac parte și lideri ai partidelor de guvernare, fapt ce conduce spre o politizare excesivă a politicii de securitate și apărare. În acest sens, considerăm oportun de a asigura acțiunea integrată a tuturor instituțiilor cu responsabilități în domeniul asigurării securității naționale.

În temeiul studiului realizat și a concluziilor deduse, care confirmă actualitatea și importanța problematicii cercetării, propunem următoarele *recomandări*:

1. Luând în calcul noile tendințe în acțiunile teroriste pe plan internațional, considerăm că serviciile naționale de securitate abilitate cu combaterea terorismului trebuie să intensifice schimbul de informații în regim real, să restricționeze oportun utilizarea Internetului și a altor tehnologii de informare și comunicare în scopul de recrutare și incitare la comiterea actelor teroriste, precum și pentru finanțarea, planificarea și pregătirea acestora. În acest sens este necesar să fie blocate canalele de promovare și finanțare a terorismului.
2. În scopul realizării unor reformări eficiente ale sistemului de securitate internațională, considerăm necesară constituirea sub egida Uniunii Europene a Agenției comune europene de securitate și informații, la care Republica Moldova să fie membră. Iar la nivelul sistemului de securitate națională este oportună obligarea companiilor ce prestează servicii Internet, gen Starnet, SunCommunication să acorde suportul necesar Serviciului de Informații și Securitate în ce privește accesarea e-mail-urilor și convorbirilor telefonice codificate, ca parte a noii strategii de combatere a atacurilor teroriste cibernetice.

3. Prin intermediul Centrului de Informare și Documentare NATO în Republica Moldova, Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, Misiunii Organizației Națiunilor Unite în Republica Moldova, Misiunii Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) în Republica Moldova este necesar să fie definite noi valori de securitate în politica internațională, care ar contribui la statuarea responsabilităților fiecărei organizații internaționale de securitate, spre a evita suprapunerile între diferite sarcini și obiective, precum și spre a minimiza riscurile terorismului la adresa mediului de securitate internațională.
4. În scopul acordării susținerii procesului de planificare a activităților antiteroriste la nivel național, precum și al informării oportune a populației în legătură cu nivelul amenințării teroriste, propunem ca în cadrul Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova să se creeze Sistemul Național de Alertă Teroristă, cu caracterizarea mediului de pericol național de alertă teroristă. La stabilirea nivelului curent de alertă teroristă să fie utilizate următoarele categorii de indicatori: informații disponibile conținând avertizări cu privire la unele circumstanțe ce ar putea evolua în vulnerabilități/factori de risc/amenințări/stări de pericol/iminența unui atac terorist pe teritoriul Republicii Moldova.
5. Cadrul juridic național în domeniul asigurării securității naționale necesită a fi completat cu o variantă actualizată a Concepției Securității Naționale, dar și cu Strategia Militară și Strategia de Securitate Națională, care urmează a fi adoptată în variantă finală de Parlamentul Republicii Moldova. Având un grad de coordonare reciprocă, aceste acte juridice au menirea să creeze condiții favorabile spre a spori încrederea populației în organele de securitate ale Republicii Moldova, că acestea sunt capabile să îndeplinească una dintre principalele atribuții ale oricărui stat - apărarea securității teritoriului, cetățenilor și instituțiilor statale.
6. În contextul tendințelor de integrare europeană, recomandăm ca conducerea Republicii Moldova să susțină inițiativa Franței de a constitui Carta Albă Europeană de Apărare și Securitate la nivelul Uniunii Europene, care ar putea include, în acord cu partenerii, o analiză comună la nivel european a sistemului internațional de apărare și de securitate și a amenințărilor la adresa acestuia.

BIBLIOGRAFIE

